

Praktijkproeven met Westlandse Boerenkool 1949-'50 en 1950-'51

door

Ir J. Sneep

Inhoudsoverzicht

1. Inleiding.
2. Organisatie van de proeven.
3. De hoogte van de planten.
4. De spreiding van de planten.
5. De fijnheid van de kroezing.
6. De bladkleur.
7. De winterhardheid.
8. De opbrengst.
9. Samenvatting van de waarderingen van de Commissie.
10. De uitslag.
11. Korte beschrijving van de aanbevolen selecties.
12. De afgevoerde selecties.
13. Samenvatting.

Inleiding

De praktijkproeven met boerenkool, die in de seizoenen 1949-1950 en 1950-1951 genomen zijn, hebben zich beperkt tot de selecties in de groep Westlandse. Dit vindt zijn oorzaak in het feit, dat de rassen uit de andere groepen minder in aanmerking komen voor algemeen gebruik in Nederland.

In de lage groep zijn de rassen Lage Groene Fijngekrulde en Lage Donkergroene Winterharde (Dwarf Blue Scotch) wel het meest bekend. In beide rassen komen uitstekende selecties voor. De Lage Groene Fijngekrulde is morphologisch het best een Lage Fijngekroesde Westlandse te noemen. De Lage Donkergroene Winterharde is donkerblauwgroen, vanwege de vrij sterke waslaag en is vrij fijngekroesd.

Fig. 1
Lage Groene Fijngekrulde.

Deze lage rassen, kunnen voor binnenlands gebruik niet worden aanbevolen en wel omdat de bladeren gedeeltelijk op de grond hangen, waardoor ze in de late herfst, wanneer het nat wordt, gaan rotten. Ze zijn beter geschikt

voor streken, met droge winters of waar de neerslag niet in de vorm van regen maar van sneeuw valt. Doordat de lage rassen bij sneeuw al gauw geheel bedekt zijn, kunnen ze bovendien dan nog extra veel vorst verdragen.

Bezien we aan de andere kant de hoge rassen dan vinden we daar als algemeen nadeel de grotere gevoeligheid voor storm, waardoor vaak veel planten omwaaien. Verder blijven bij de meeste hoge rassen in de winter alleen de bladeren in de kop aan de stonk zitten, terwijl de onderste bladeren reeds tijdens de herfst afvallen of te grof zijn om van een goede kwaliteit te kunnen spreken.

De hoogste boerenkool, die in Nederland bekend is, is wel de Westerwoldse (Hoge Groene Grofgekrulde). Deze is zeer winterhard, maar de bladeren staan, ook in de kop ruim geplaatst en zijn zeer grof, zodat ze nauwelijks voor menselijke consumptie in aanmerking komen.

Fig. 2
Westerwoldse (Hoge Groene Grofgekrulde).

Naast de Westerwoldse kennen we de Winschoter. Deze is wat minder grof van blad en iets lager dan de Westerwoldse, maar moet toch ook nog tot de grove, hoge rassen gerekend worden.

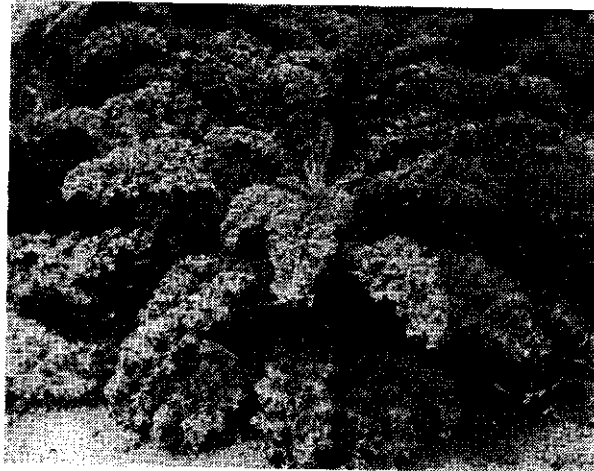

Fig. 3
Winschoter.

In de hoge groep komen ook fijngekroesde typen voor nl. de Hoge Groene Fijngekrulde. Deze is vrij fijngekroesd, maar de bladeren staan in de kop vrij ver uiteen (een zgn. open kop). De winterhardheid is niet groter dan van de goede middelhoge Westlandse typen, die straks besproken zullen worden, zodat het hoge ras niet in een speciale behoefte voorziet.

Fig. 4

Hoge Groene Fijngekrulde.

Een zeer opvallend ras in de hoge groep is de Zilverhart (Groninger Withart), die zijn naam dankt aan de witte blaadjes, die in de herfst in de top verschijnen. In de zomer is hiervan nog niets te zien. Pas in de nazomer komen ze geleidelijk te voorschijn. De rest van de bladeren is gewoon groen van kleur; zij zijn grofgekroesd. De winterhardheid is goed.

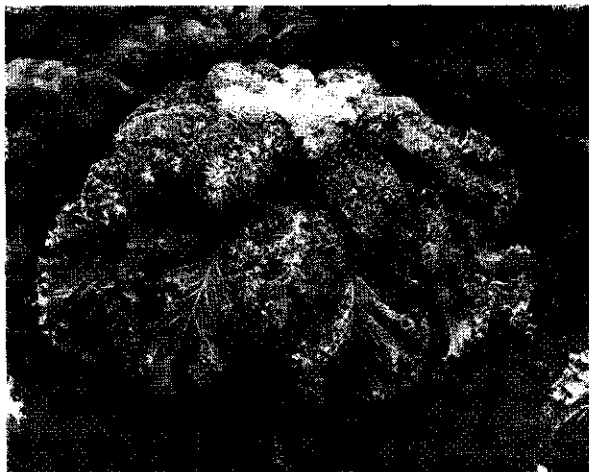

Fig. 5

Zilverhart (Groninger Withart).

Tussen de groepen van lage en hoge rassen liggen de middelhoge rassen, die als algemeen kenmerk hebben, dat ze enerzijds door een voldoende lange stonk de bladeren niet op de grond laten hangen en anderzijds is de stonk kort genoeg om windschade te vermijden. Wat de andere eigenschappen betreft lopen de middelhoge rassen nogal uiteen.

Zo is de Halfhoge Moskrul zeer fijngekroesd, terwijl als typisch kenmerk het bovenste deel van het blad sterk naar beneden omgekruild is, waardoor de indruk van een hazenpootje ontstaat. De Moskrul levert reeds in de vroege herfst zeer fijngekroesde bladeren, maar laat reeds eind October een groot deel van de bladeren vallen, terwijl de winterhardheid van het overblijvende kopje gering is.

Fig. 6
Halfhoge Moskrul in de herfst.

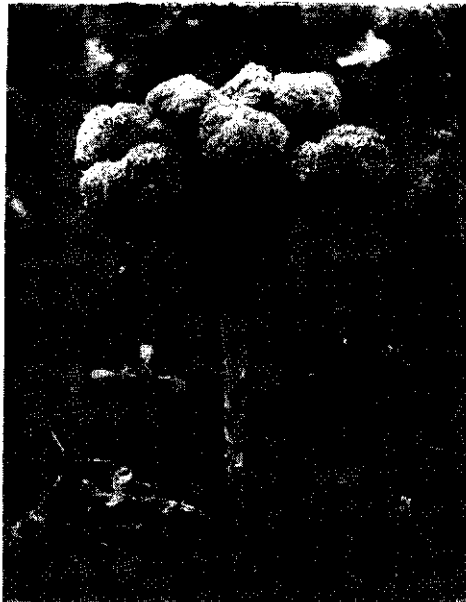

Fig. 7
Halfhoge Moskrul in de winter.

Een zeer opvallende verschijning in de middelhoge groep is het Tongblad of Leeuwerikentong (ook wel Hamburger Markt genoemd). De smalle, lange bladeren zijn de oorzaak van deze typische naam. De bladeren zijn vrij donkergrijsgroen en vrij fijngekroesd. De winterhardheid is goed te noemen.

Door de smalle bladeren, die o.m. oorzaak zijn van een betrekkelijk geringe opbrengst, heeft dit ras geen grote verbreiding gevonden.

Fig. 8.

Tongblad of Leeuwerikentong, ook wel eens Hamburger Markt genoemd.

Een ander opvallend ras in de middelhoge groep is de Roem van Hees. Het is wel het laagste ras in de middelhoge groep. De bladeren staan schuin omhoog en zijn, vooral in de herfst, alleen maar langs de randen gekroesd, terwijl de vlakke bladschijf langs de hoofdnerf geheel glad is. De kleur van het blad is lichtgroen. De hoofdnerf is breed en lichtgroen tot groenachtig wit. De winterhardheid is redelijk te noemen.

Door zijn merkwaardige bladvorm heeft Roem van Hees nooit een grote verspreiding gevonden. Hij wordt thans alleen nog maar plaatselijk geteeld.

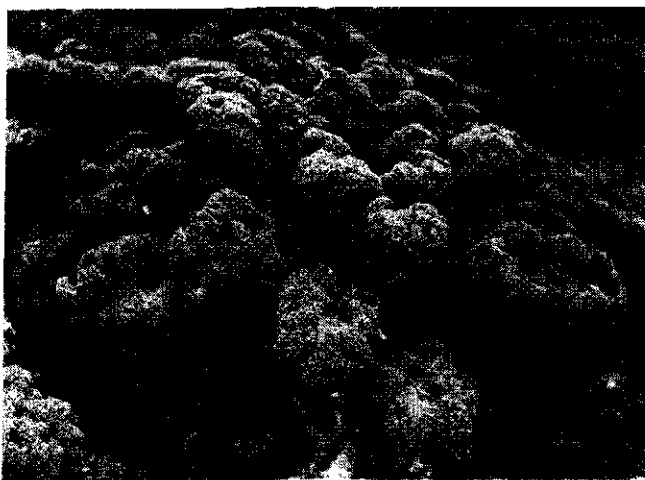

Fig. 9

Roem van Hees.

Het ras Westlandse is in velerlei opzichten een compromis tussen de bovengenoemde groepen, of, zoals sommigen het liever zeggen een guldenmiddenweg ertussen. Het is halfhoog, heeft brede normale groene bladeren die middelfijngekroesd zijn.

Het is redelijk winterhard en heeft een goede productie. Het is door deze eigenschappen vrijwel het enige ras, dat een algemene verbreiding in Nederland gevonden heeft.

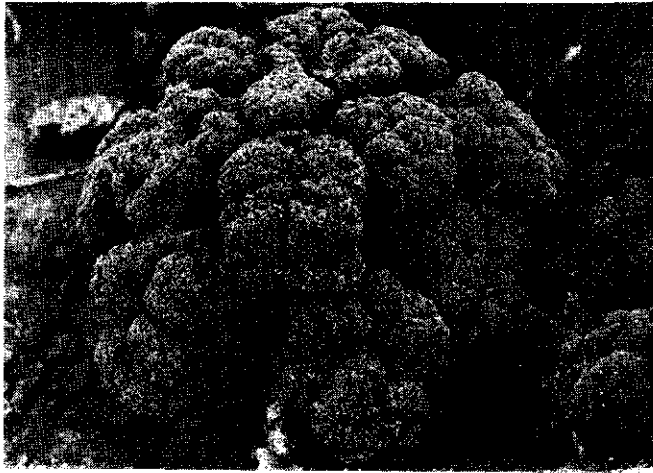

Fig. 10

Fijnste type Westlandse (no 11). Westlandse Herfst.

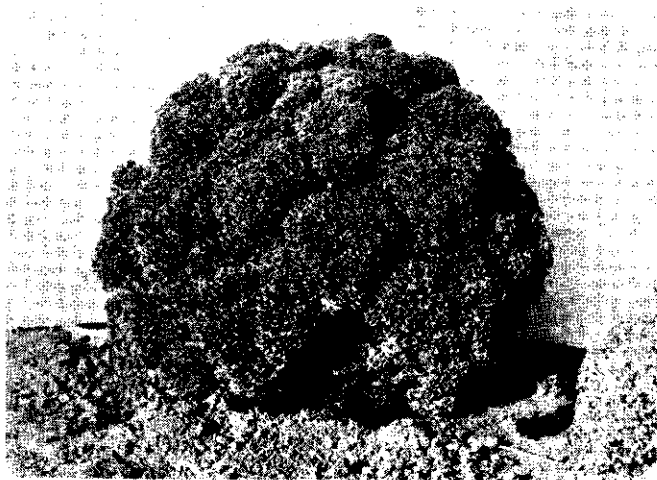

Fig. 11

Middelfijn type Westlandse (type uit no 16).

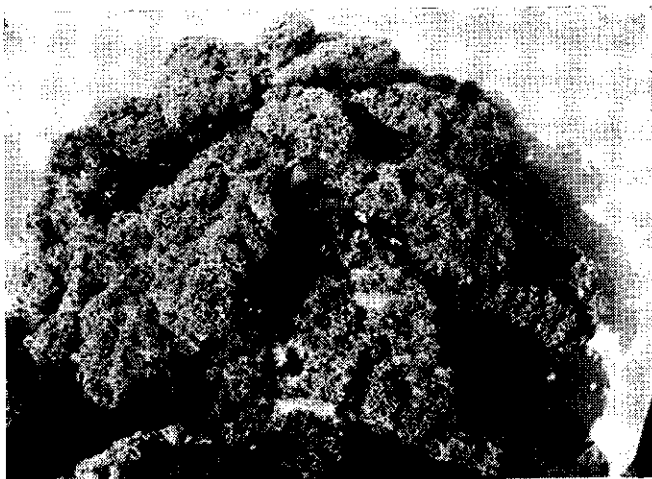

Fig. 12

Grofste type Westlandse (no 5). Westlandse Winter.

Bovenstaande uiteenzetting is bedoeld als een rechtvaardiging van het feit, dat in de praktijkproeven alleen maar de selecties van de Westlandse opgenomen zijn.

Dat er praktijkproeven met boerenkool genomen zijn, vindt in de eerste plaats zijn oorzaak in het grote aantal typen die onder de naam Westlandse in omloop zijn, en die vaak sterk uiteenlopen in eigenschappen.

Daarnaast had boerenkool voor een eerste begin van de praktijkproevenreeks bij de koolgewassen enige aantrekkelijkheid, juist omdat hier slechts één ras voor beproeving in aanmerking kwam.

2. Organisatie van de proeven

In de winter van 1948-1949 heeft de N.A.K.-G. ons een lijst verstrekt met namen van groenteselectiebedrijven, waarvan de selecties in het boerenkoolras Westlandse volgens haar gegevens in aanmerking kwamen om mee te doen in praktijkproeven.

Al deze groenteselectiebedrijven zijn uitgenodigd om aan de praktijkproeven met Westlandse boerenkool mee te doen.

Uiteindelijk konden in het seizoen 1949-1950 in totaal 24 monsters vergeleken worden op:

Zware rivierklei met 71 % afslibbaar te Elst O.B. (Proefboerderij I.V.T.).

Middelzware rivierklei met 47 % afslibbaar te Vleuten (Proeftuin).

Zandgrond te Hoeven (N.B.) (Tuindersbedrijf).

In het seizoen 1950-1951 werden deze proeven op dezelfde plaatsen herhaald; te Elst werd echter nu op een grond met 57 % afslibbaar uitgeplant en te Vleuten met 37 % afslibbaar.

Alle metingen zijn verricht door personeel van het I.V.T. De oogst te Vleuten werd verzorgd door het personeel van de proeftuin. De oogst te Hoeven door personeel van het I.V.T. en van het Rijkstuinbouwconsulentenschap 's-Hertogenbosch.

Enkele cultuurgegevens van de proeven

Proef- letter	Plaats	Voorvrucht	Zaai- datum	Plant- datum	Afstand
P 49 B	Elst	in '48 aardappel	14-5-'49	28-6-'49	60 x 60 cm
P 50 A	"	in '49 suikerbiet	17-5-'50	28-6-'50	70 x 65 cm
P 49 E	Vleuten	in '49 Vroege aardappel Eersteling Veldno 1 t/m 50 Veldno 51 t/m 100	28-5-'49	27-7-'49	60 x 60 cm
P 50 C	"	in '50 vroege aardappel Eigenheimer	5-6-'50	12-8-'50	65 x 62 $\frac{1}{2}$ cm
P 49 C	Hoeven	in '47 erwt + nac. Boeren- kool. In '48 Voederbiet	4-5-'49	20-7-'49	60 x 60 cm
P 50 B	"	in '49 vroege aardappel in '49 Suikerbiet in '50 stamerwt Veldno 25 t/m 42 " 1 t/m 24	17-5-'50 5-6-'50	4-7-'50 20-7-'50	65 x 50 cm "
					Proef in 2-voud

De selecties zijn beoordeeld door de volgende commissie:

Dr O. Banga (I.V.T.), voorzitter; J. A. v. d. Berg en J. J. v. d. Berg (Gebr. v. d. Berg), J. J. Meddens (Groenteselectiebedrijf „Nunhem”), A. W. Sluis (C. W. Pannevis), Rijk Zwaan en J. v. Dok (Rijk Zwaan), zaadproducenten; P. Daams, A. W. Geelen, Frater Maximilianus, boerenkooltelers in Gelderland; G. Dekkers, C. van Nijnatten, W. Verdonk, C. Vergouwen, boerenkooltelers in Noord-Brabant; Chr. v. Elzakker, Dir. Veiling Oudenbosch; J. G. A. Wijnings, conservenfabriek „Hero”; W. H. G. Ammerlaan, J. Kosterman, A. J. Verheul, L. J. Verhoef (Chef Proeftuin), boerenkooltelers in Utrecht; T. Pauw, boerenkoolteler in Noord-Holland; W. Duys, H. Hoogenboom, N.A.K.-G.; Ir J. H. M. v. Stuivenberg, Ir C. Dorsman, P. Couwenberg, Rijkstuinbouwconsulentschap Kesteren; Ir H. J. A. Slits, Ir C. A. M. A. van Gils, B. A. v. Eggermond, Th. v. d. Heyden, C. Roozen, J. B. Vinkenvleugel, M. H. Welten, Rijkstuinbouwconsulentschap 's-Hertogenbosch; C. J. de Wild, hoofd R.K. Lagere Tuinbouwschool Oudenbosch; Ir P. Knoppjen, A. Baas, R. Jellema, P. H. Lensselink, G. J. Schmidt, Rijkstuinbouwconsulentschap Utrecht; Ir G. W. v. d. Helm, S. J. Castelein, Rijkstuinbouwconsulentschap Amstelveen; J. Betzema, Rijkstuinbouwconsulentschap Hoorn; Ir J. Sneep, A. Kraai, C. M. Rodenburg (I.V.T.).

De ingezonden selecties zijn alle 9 maal in de herfst en 9 à 12 maal in de winter beoordeeld.

Op 20 Maart 1951 werd de eindvergadering te Utrecht gehouden en op 21 Maart 1951 de uitslag aan de belanghebbenden en de vakpers verzonden.

3. De hoogte van de plant

De hoogte van de planten werd in 1949 te Elst en te Vleuten bepaald en in 1950 te Elst. Per selectie werden in totaal 90 hoogtemetingen verricht. De resultaten van deze metingen zijn weergegeven in de tabellen I en II. In tabel I is de volgorde van de nummers weergegeven. In tabel II is de volgorde bepaald door de hoogte.

Tabel I: De hoogte van de planten in volgorde van de nummers.

Nummers	Hoogte in cm.
1	59,5
2	66,5
3	69,8
4	59,5
5	75,6
6	72,6
7	59,7
8	61,1
9	68,2
10	72,6
11	65,5
12	72,3
13	55,4
14	86,3
15	70,2
16	57,6
17	71,6
18	69,7
19	62,9
20	71,1
21	58,5
22	67,4
23	65,9
24	69,4

Tabel II: Rangorde naar de hoogte van de planten.

Nummers	Hoogte in cm.
14	86,3
5	75,6
6	72,6
10	72,6
12	72,3
17	71,6
20	71,1
15	70,2
3	69,8
18	69,7
24	69,4
9	68,2
22	67,4
2	66,5
23	65,9
11	65,5
19	62,9
8	61,1
7	59,7
1	59,5
4	59,5
21	58,5
16	57,6
13	55,4

Tenslotte is de hoogte van de diverse selecties weergegeven in figuur 13. Hieruit blijkt nog eens duidelijk welke grote verschillen in hoogte tussen de selecties bestonden.

De laagste (no 13) was gemiddeld 55,4 cm. hoog en de hoogste (no 14) 86,3 cm.

4. De spreiding van de planten

Onder de spreiding van de planten wordt verstaan de grootste breedte van de plant in z'n natuurlijke stand. Voor het bepalen van de spreiding geldt hetzelfde als voor de bepaling van de hoogte. Tabel III geeft de resultaten weer.

Tabel III. De spreiding van de planten.

Nummer	Spreiding van de plant in cm.	Nummer	Spreiding van de plant in cm.
1	65,7	13	67,5
2	80,3	14	81,6
3	79,4	15	80,7
4	65,8	16	66,1
5	82,7	17	79,8
6	81,4	18	77,9
7	75,—	19	61,8
8	80,4	20	78,8
9	81,9	21	61,4
10	76,7	22	78,4
11	62,4	23	78,3
12	78,3	24	78,9

Hoogte in cm.

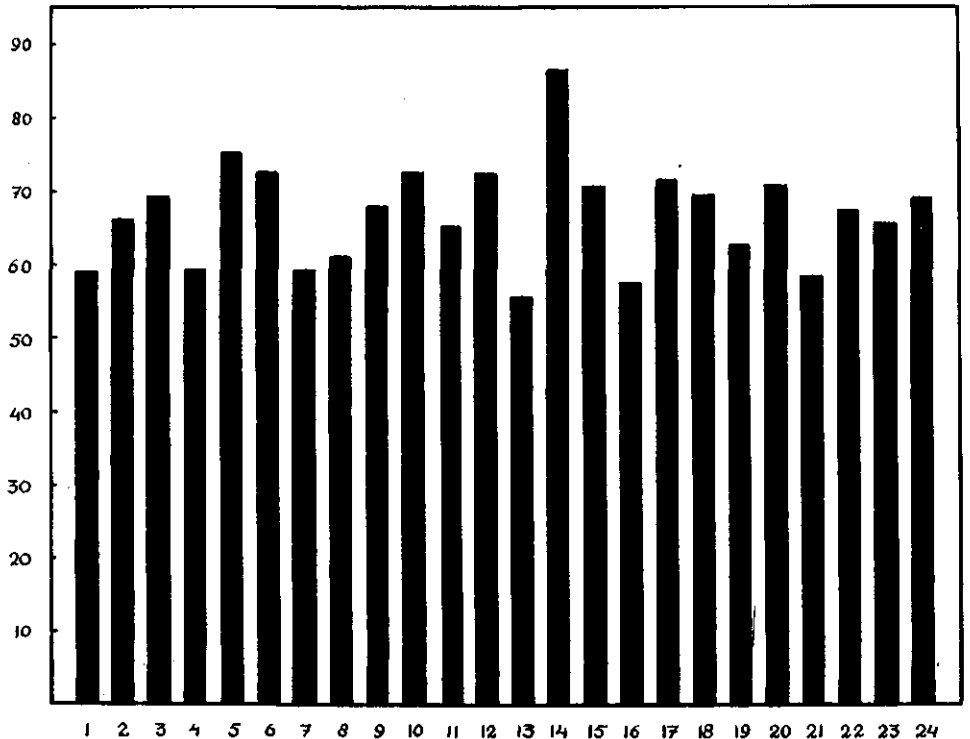

Fig. 13

No's

De hoogte van de verschillende selecties.
De aanbevolen nummers van Westlandse Herfst zijn:
1, 4, 16, 11, 21 en van Westlandse Winter: 2, 5.

In figuur 14 zijn de hoogte en de spreiding tegen elkaar afgezet. Hierbij valt in de eerste plaats op, dat er neiging tot een positieve correlatie tussen hoogte en spreiding bestaat. Een grote spreiding en een grote hoogte gaan in 't algemeen samen en omgekeerd.

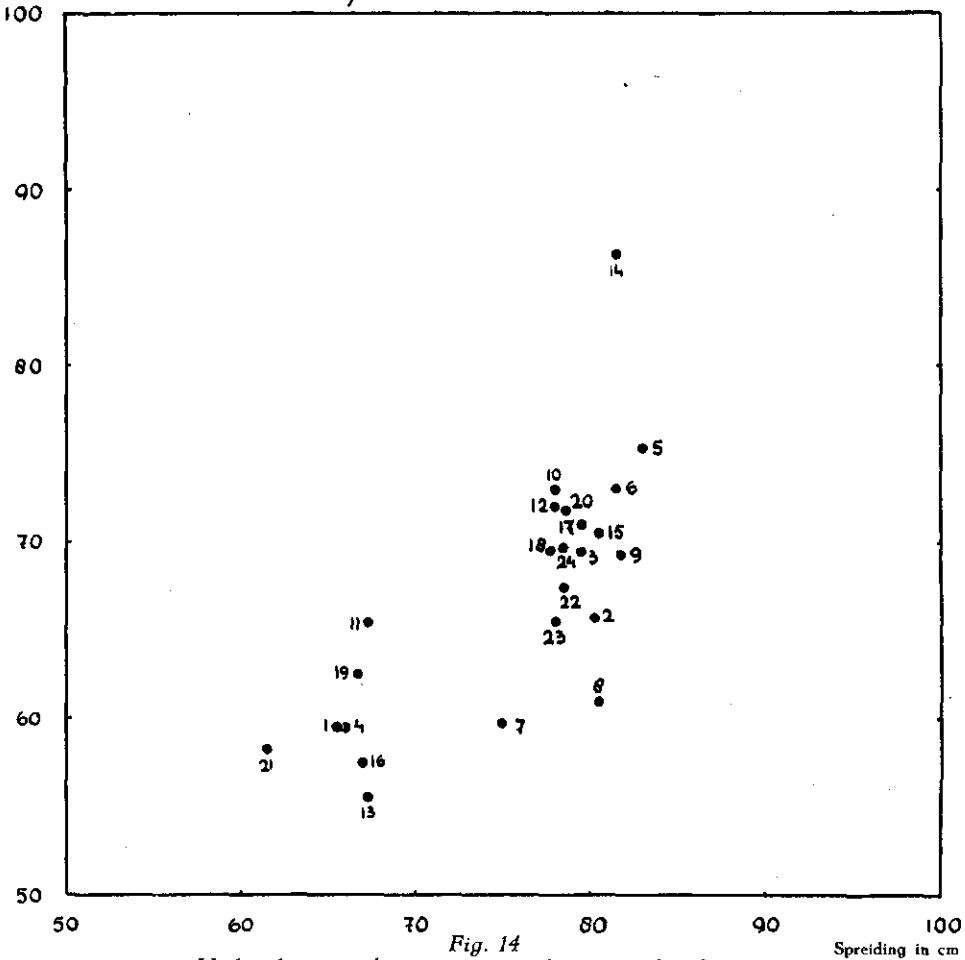
Min of meer een uitzondering maken de nummers 1, 3, 7 en 8, die in verhouding tot hun spreiding te gering van hoogte zijn, en nummer 14 dat in verhouding tot de spreiding te hoog is. Vooruitlopende op § 12 kan reeds gezegd worden dat no 14 geen Westlandse is, maar een selectie in de Winterschoter, terwijl de commissie van beoordeling no 13 te laag bevond voor Westlandse. De geringe hoogte van dit nummer bleek vooral duidelijk in het seizoen 1950-'51.

Nummer 8 was niet raszuiver, het was meer een mengsel van verschillende typen. Nummer 7 werd enige malen geassocieerd als vallend buiten de Westlandse.

Opvallend is dat de groep van de fijner gekroesde typen in de Westlandse (die later Westlandse Herfst genoemd zal worden, zie § 10) nl. de nummers 1, 4, 11, 16 en 21 in deze grafiek duidelijk links afgescheiden ligt van de grovere groep (Westlandse Winter).

Nummer 19 past zich wel bij de zojuist genoemde nummers aan, maar werd te fijn bevonden. Dit is meer een Moskrul-type dan een Westlandse.

Hoogte in cm.

Verband tussen hoogte en spreiding van de planten.
De aanbevolen nummers van de Westlandse Herfst zijn:
1, 4, 16, 11, 21 en van Westlandse Winter: 2, 5.

5. De fijnheid van kroezing

Tabel IV: Fijnheid van de kroezing van het blad. 5 = zeer grof, 1 = zeer fijn.

Nummer	Fijnheid	Nummer	Fijnheid
1	2,0	13	2,6
2	3,2	14	5,0
3	4,2	15	4,0
4	2,1	16	2,2
5	4,2	17	3,7
6	3,8	18	4,0
7	3,3	19	1,6
8	3,4	20	4,1
9	3,8	21	1,7
10	3,8	22	4,2
11	1,8	23	3,9
12	4,2	24	4,2

Tabel IV geeft de gemiddelde cijfers van 9 beoordelingen gedurende 2 seizoenen aan.

Hoogte in cm.

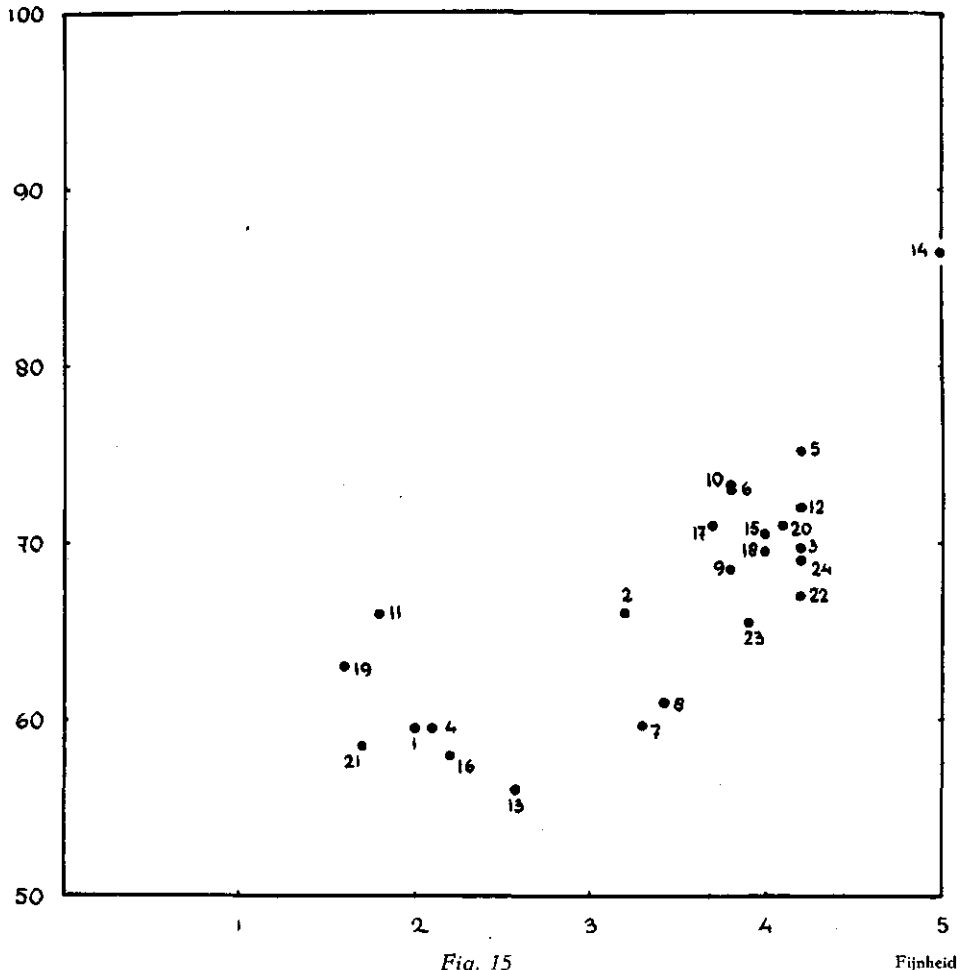

Fig. 15

Fijnheid

Verband tussen hoogte en fijnheid.

Bij fijnheid betekent 5 : zeer grof

1 : zeer fijn.

De aanbevolen nummers van Westlandse Herfst zijn:

1, 4, 16, 11, 21 en van Westlandse Winter: 2, 5.

In fig. 15 is de hoogte tegen de fijnheid afgezet, waaruit een vrij sterk verband tussen deze twee eigenschappen blijkt te bestaan.

Binnen de groep Westlandse gaat hoog en grof over 't algemeen samen. Opvallend is hier dat no 13 ook t.o.v. zijn fijnheid te laag is. Evenals in de grafiek hoogte-spreiding, ligt hier de groep van de nummers 1, 4, 11, 16, 19 en 21 vrij duidelijk gescheiden van de grovere groep, die een grotere spreiding en hoogte heeft.

6. De bladkleur

Tabel V geeft de gemiddelde cijfers van 9 beoordelingen gedurende 2 seizoenen van de kleur weer.

Tabel V: Kleur van het blad. 5 = zeer donkergroen, 1 = zeer lichtgroen.

Nummer	Kleur	Nummer	Kleur
1	2,7	13	3,0
2	3,0	14	3,7
3	4,0	15	2,7
4	2,3	16	2,8
5	3,3	17	3,2
6	3,2	18	3,2
7	3,2	19	3,0
8	2,5	20	3,5
9	2,0	21	2,7
10	3,5	22	3,2
11	2,2	23	3,3
12	3,5	24	3,8

Interessant is het verband dat in de groep Westlandse tussen kleur en fijnheid blijkt te bestaan, wat blijkt uit fig. 16.

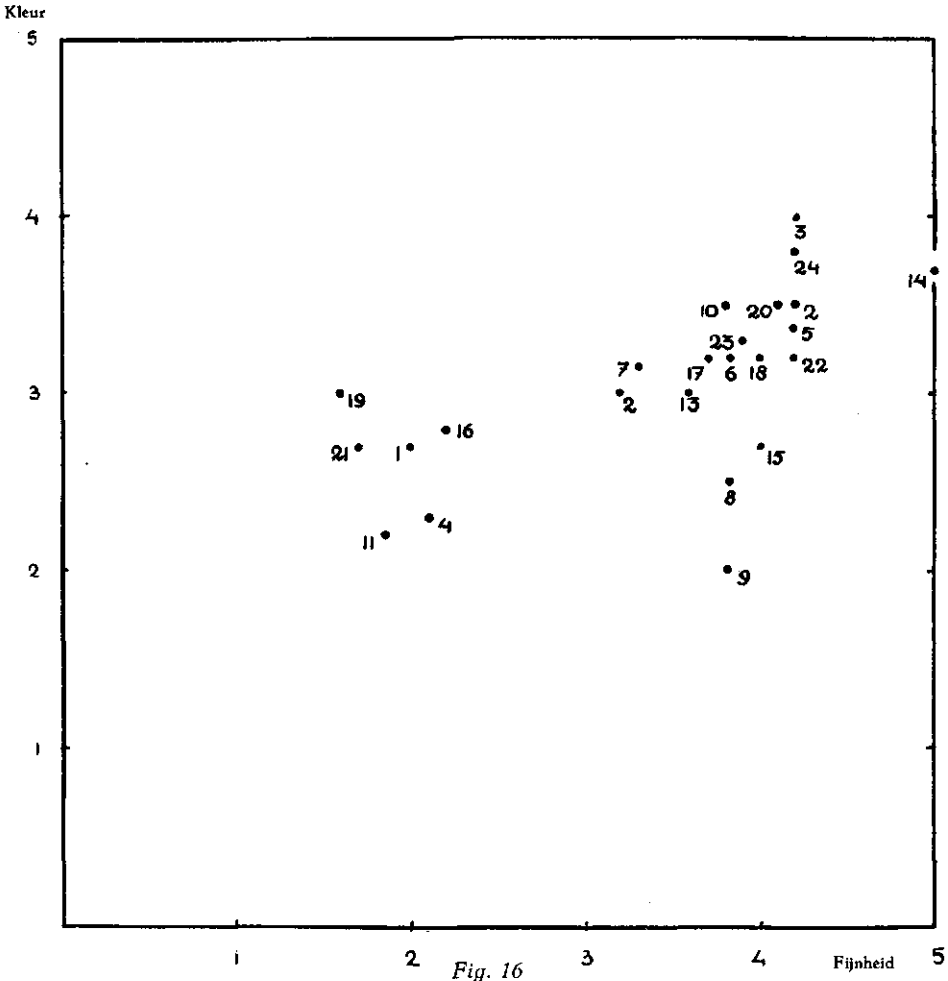

Fig. 16 Verband tussen bladkleur en de fijnheid van de kroezing.

Voor de bladkleur betekent 5 : zeer donkergroen

1 : zeer lichtgroen

De aanbevolen nummers van Westlandse Herfst zijn:

1, 4, 16, 11, 21 en van Westlandse Winter: 2, 5.

Een opvallende uitzondering is nummer 9. Dit is een vrij grof type, met een zeer lichte kleur, dat unaniem door de beoordelingscommissie als niet behorend tot de Westlandse groep gekwalificeerd is. Verder valt bij deze grafiek op, dat de groep van de nummers 1, 4, 11, 16, 19 en 21 weer duidelijk afgescheiden liggen van de rest van de nummers.

7. De winterhardheid

Boerenkool wordt hoofdzakelijk gedurende de maanden November, December, Januari en Februari gegeten. Vooral in verband met de consumptie in de laatste twee maanden is het van belang, dat de planten bestand zijn tegen de ongunstige omstandigheden van de winter. Dit houdt vanzelf in, dat ze bestand moeten zijn tegen vorst. Daarnaast is echter ook van belang, dat ze de overmaat vocht kunnen verdragen. Vaak zien we, dat in perioden met veel regen in December de randen van de bladeren gaan verkleuren en vervolgens tot rotting overgaan.

De bladval tijdens de winter is een euvel, waar de ene selectie meer van lijdt dan de andere.

De drie eigenschappen: vorstresistentie, resistentie tegen overmaat vocht en resistentie tegen bladval, zijn door de beoordelingscommissie in Februari 1950 en Februari 1951 bekeken en de resultaten zijn in tabel VI weergegeven. Daarnaast blijkt de mate van bladval uit de Februari-oogsten (zie § 8).

Tabel VI: Winterhardheid van de selecties. 5 = zeer winterhard,
1 = zeer weinig winterhard.

Nummer	Winterhardheid	Nummer	Winterhardheid
1	2,2	13	1,1
2	2,9	14	2,8
3	1,9	15	2,2
4	2,0	16	2,4
5	3,6	17	2,0
6	2,5	18	2,0
7	2,0	19	1,3
8	2,1	20	2,6
9	2,8	21	2,3
10	2,0	22	1,9
11	2,1	23	2,1
12	2,3	24	3,1

In de groep van de Westlandse blijkt er enig verband te bestaan tussen de *winterhardheid* en de *fijnheid*. De grofgekroesde typen zijn meestal winterharder dan de fijngekroesde.

In figuur 17 valt het op, dat de nummers 1, 4, 11, 16 en 21 weer bij elkaar liggen, min of meer afgescheiden van de rest. Nummer 19 (Moskrultype) is nu apart komen te liggen vanwege de geringe winterhardheid. Eveneens ongunstig komt nu 13 te voorschijn.

In de grovere typen blijken vooral de nummers 5, 24, 2 en 9 winterhard te zijn.

Nummer 14, het grofste en hoogste van alle beproefde selecties, beantwoordt op het punt van de winterhardheid niet aan de verwachtingen.

Tussen de *winterhardheid* en *hoogte* blijkt ook enig verband te bestaan. Door de stippengrafiek van fig 18 zouden we twee evenwijdige lijnen kunnen trekken wat op twee groepen duidt.

Fijnheid

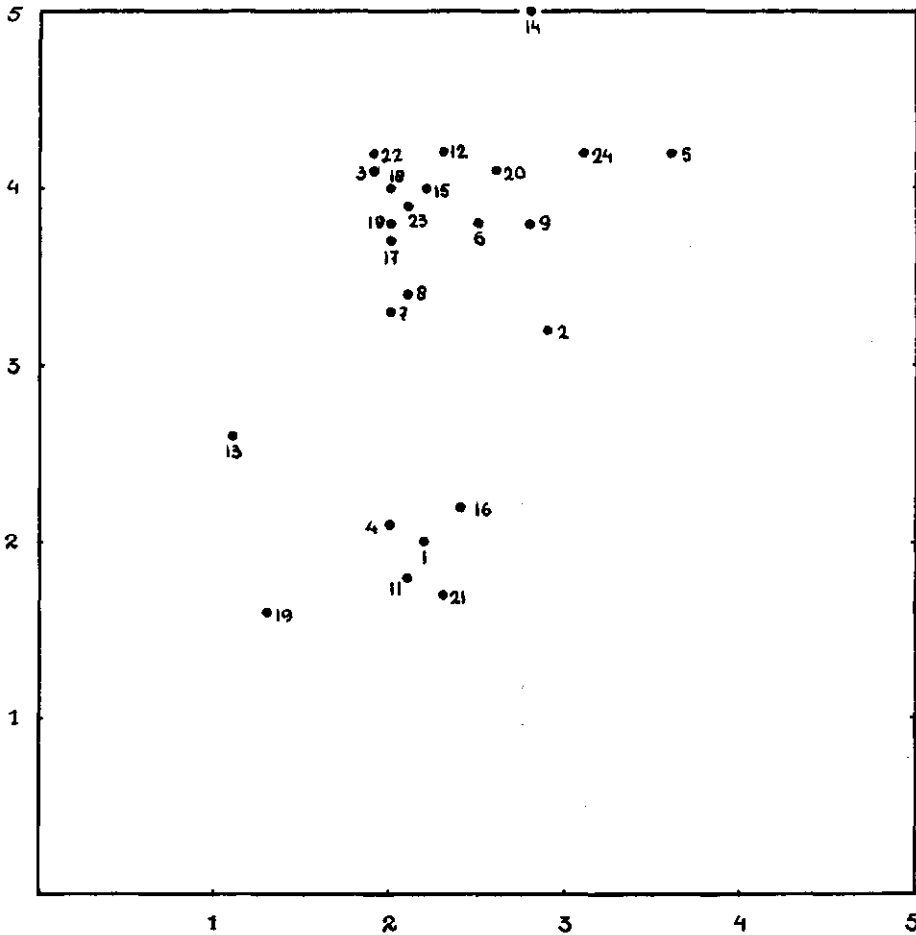

Fig. 17

Winterhardheid

Verband tussen winterhardheid en fijnheid.

Voor de winterhardheid betekent 5 : zeer winterhard
1 : zeer weinig winterhard.

Voor de fijnheid betekent 5 : zeer grof
1 : zeer fijn.

De aanbevolen nummers van Westlandse Herfst zijn:
1, 4, 16, 11, 21 en van Westlandse Winter: 2, 5.

De nummers 11 en 23 vallen tussen deze groepen in. De groep, waardoor de rechterlijn getrokken zou kunnen worden, is in verhouding tot de hoogte winterharder, dan de groep, die zich rond de denkbeeldige linker lijn groepeerft. Bij deze laatste groep bevindt zich geen enkele aanbevolen selectie.

Hoewel tussen winterhardheid en fijnheid verband bestaat en eveneens tussen fijnheid en kleur, blijkt de correlatie tussen winterhardheid en kleur niet te bestaan (zie fig. 19).

Het reeds meer genoemde nummer 9 is ondanks de zeer lichtgroene kleur

Hoogte in cm.

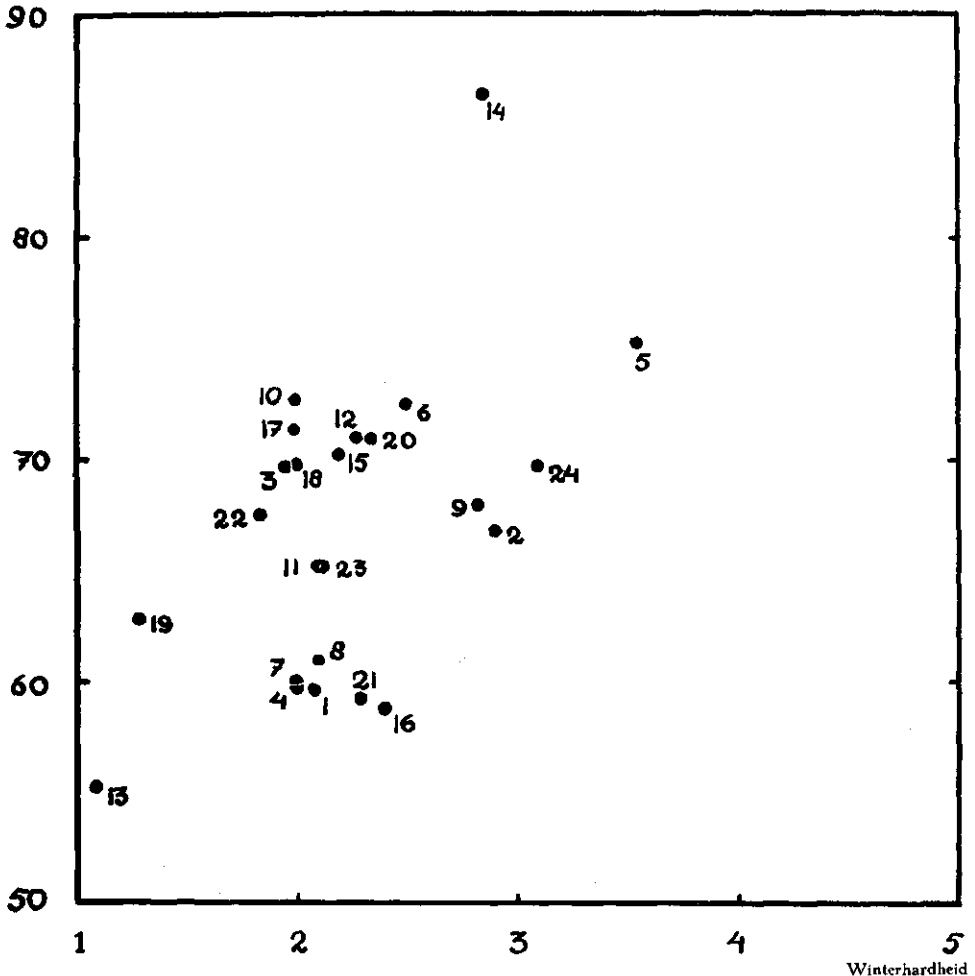

Fig. 18

Verband tussen winterhardheid en hoogte.

Voor de winterhardheid betekent 5 : zeer winterhard

1 : zeer weinig winterhard.

De aanbevolen nummers van Westlandse Herfst zijn:

1, 4, 16, 11, 21 en van Westlandse Winter: 2, 5.

toch behoorlijk winterhard, terwijl het zeer donkergroene nummer 3 op het gebied van de winterhardheid geen bijzondere prestaties levert. De nummers 2 en 13 spreken de correlatie tussen winterhardheid en kleur eveneens zeer duidelijk tegen. Beide selecties hebben ongeveer dezelfde kleur, maar verschillen zeer sterk in winterhardheid.

Ondanks het feit, dat men in de practijk nog wel eens hoort beweren, dat een donkere kleur samen gaat met een goede winterhardheid, kan uit de cijfers niet geconcludeerd worden, dat deze correlatie onverbreekelijk bestaat.

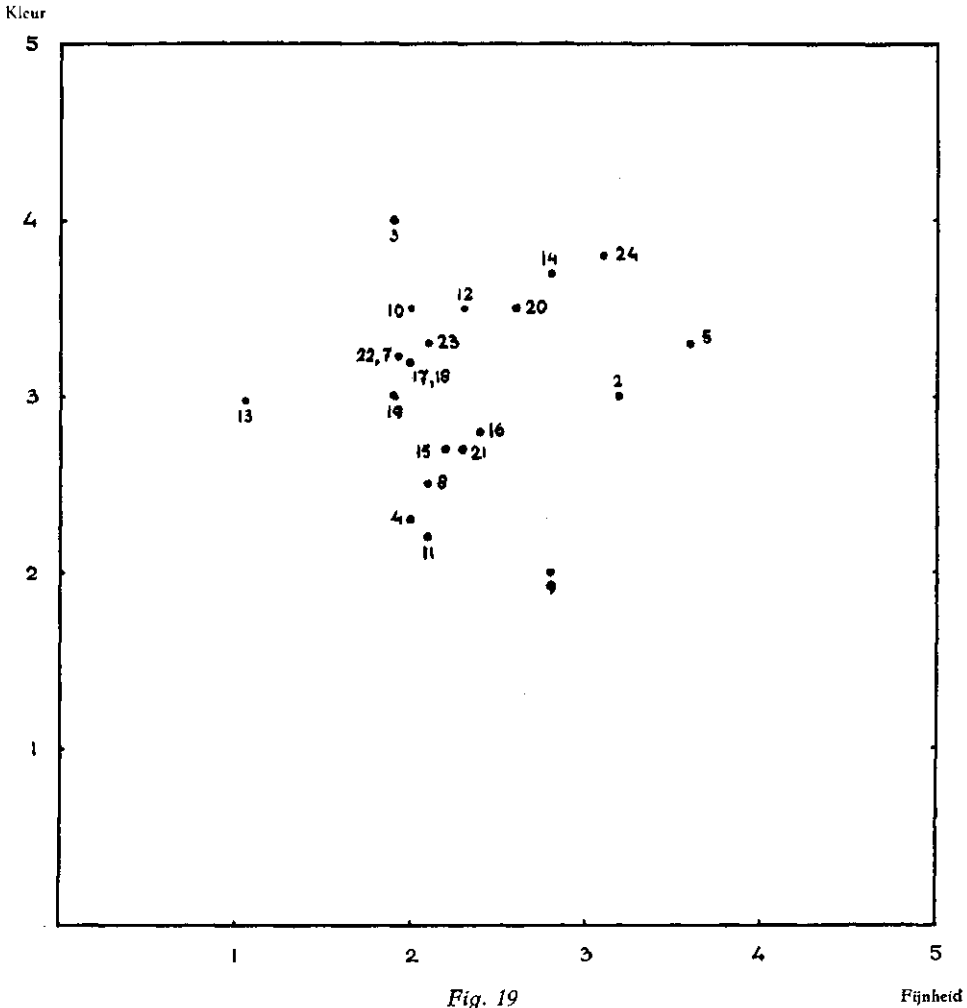

Fig. 19

Verband tussen winterhardheid en bladkleur.
 Voor de winterhardheid betekent 5 : zeer winterhard
 1 : zeer weinig winterhard.
 Voor de bladkleur betekent 5 : zeer donkergroen
 1 : zeer lichtgroen.
 De aanbevolen nummers van Westlandse Herfst zijn:
 1, 4, 16, 11, 21 en van Westlandse Winter: 2, 5.

8. De opbrengst

De nauwkeurige bepaling van de opbrengst is door vier factoren belemmerd geworden:

A. Boerenkool houdt in de winter zeer veel water op de bladeren vast, zodat het gevonden gewicht geen nauwkeurige maat is voor de hoeveelheid blad. Bovendien wisselt deze hoeveelheid water van dag tot dag, zelfs van uur tot uur, bijv. gedurende een zonnige morgen na een stevige nachtvorst of na een mistperiode.

B. Te Hoeven had de proefveldhouder het eerste jaar op een gegeven moment kort voor de oogst zonder toestemming bij een hoge marktprijs van een

aantal planten enige bladeren geoogst, waardoor de nauwkeurigheid van de proef uiteraard geleden heeft.

C. Het tweede jaar van de proeven bleek, dat de kiemkracht van een aantal monsters dermate gedaald was, dat zelfs geen voldoende planten verkregen konden worden.

Het bezwaar van monsters met een gebrekkige kiemkracht, dat zich later ook bij praktijkproeven met andere gewassen voordeed, is inmiddels ten dele ondervangen doordat de N.A.K.-G. voor de aanvang van de proeven de kiemkracht van de monsters onderzoekt. Is deze te gering, dan wordt het betrokken monster nog voor de aanvang van de proeven geëlimineerd.

D. Door een verkeerde keuze van grond voor het zaaibed in 1950 door de proefveldhouder te Hoeven mislukte vrijwel het gehele zaaisel. Hierdoor kon de proef aldaar slechts in tweevoud aangelegd worden met planten, die het I.V.T. en de Proeftuin te Vleuten over hadden.

Doordat tussen de drie proefvelden een aanmerkelijk verschil in vruchtbaarheid bestond, was het moeilijk de gegevens zonder meer bij elkaar te tellen. Deze zijn daarom omgerekend op indexcijfers en daarna samengevoegd. Deze lijst van indexcijfers zag er als volgt uit:

Tabel VII: Opbrengst voor en na de winter.

No.	Gewicht p. stuk gem. index cijfer voor de winter	Gewicht p. stuk gem. index cijfer na de winter	No.	Gewicht p. stuk gem. index cijfer voor de winter	Gewicht p. stuk gem. index cijfer na de winter
	Oogst Oct.-Nov.	Oogst Jan.-Febr.		Oogst Oct.-Nov.	Oogst Jan.-Febr.
1	99,0	73,3	13	88,0	77,0
2	102,8	115,9	14	105,0	119,1
3	85,0	95,1	15	117,2	105,1
4	99,0	115,5	16	101,7	80,2
5	111,6	139,0	17	111,0	112,2
6	111,8	116,2	18	104,1	101,7
7	94,1	96,2	19	78,0	65,7
8	93,0	85,1	20	111,0	91,3
9	89,0	123,9	21	89,0	77,3
10	109,0	97,0	22	111,1	85,4
11	89,8	85,2	23	117,0	83,5
12	89,0	100,4	24	101,1	128,0

Hierbij valt op, dat de fijngekroesde selecties niet tot de hoogste opbrengers behoren, zelfs in de herfst niet. De grove selecties zijn over 't algemeen beter in opbrengst. Dit zal voor een deel te verklaren zijn, doordat bij de fijngekroesde typen meestal een kleiner deel van de stronk meegeoogst wordt dan bij de grove, waar de bladeren in de herfst vaak over een groot deel van de stengel ingeplant staan. Verder zijn bij de grove selecties de bladstelen langer. De kwaliteit van de bladeren laat bij de grove selecties echter veel te wensen over, wat het gebruikswaardcijfer van de commissie steeds uitwijst. Het is dus eigenlijk een nieuw voorbeeld van de oude ervaring, dat de kwaliteit en de kwantiteit elkaar vaak niet verdragen.

Bij de oogst na de winter komen de fijngekroesde selecties nog meer achteraan. Dit is niet te verwonderen, omdat deze juist minder winterhard zijn en nogal veel bladeren gedurende de winter laten vallen. Verder worden de randen van de bladeren vaak reeds in November geel, wat vaak gevolgd wordt door rotting. Aangezien deze bladeren bij de oogst na de winter niet meegewogen zijn, drukt dit de opbrengstcijfers in niet geringe mate.

De grove selecties hebben naast een grotere winterhardheid vaak ook nog het voordeel, dat hun bladeren niet zo gauw met de grond in aanraking komen,

wat minder rotting tot gevolg heeft, ongeacht de winterhardheid van het ras. Selectie no 13 bijv. heeft de lage waarderingscijfers grotendeels te wijten aan de geringe lengte van de stengel, waardoor de bladeren op de grond hingen en reeds in de herfst gingen rotten.

9. Samenvatting van de waardering van de belangrijkste eigenschappen

De waarderingscijfers, die de Commissie in 1949-1950 en 1950-1951 gegeven heeft aan de deelnemende selecties, zijn samengevat in tabel VIII.

10. De Uitslag

Met bovenstaande gegevens heeft de Commissie op 20 Maart 1951 te Utrecht een beslissing genomen, welke selecties aanbevelenswaardig geacht mogen worden en welke niet. Tijdens deze vergadering is een groot deel van de tijd besteed aan het probleem, dat binnen de rasnaam Westlandse twee vrij ver uiteenliggende typen voorkomen. Enerzijds hebben we het wat grovere type, waarvan de goede selecties zeer behoorlijk winterhard zijn en waarvan de gebruikswaarde zijn hoogtepunt pas na 1 Januari bereikt. Anderzijds wordt onder de naam Westlandse ook een groep fijnere selecties geleverd, die reeds in de herfst fijngekroesd zijn en waarvan de gebruikswaarde met Kerstmis al over het hoogtepunt heen is. Deze groep is gemiddeld minder winterhard dan de grove groep, verder wat korter van stengel en bladsteel.

Volgens de heer J. J. v. d. Berg is het eerstgenoemde type de oorspronkelijke Westlandse. Daarnaast is in de twintiger jaren te Loosduinen het fijnere type ontstaan, dat aanvankelijk soort Den Drijver (naar de tuinder Den Drijver) genoemd werd. Later is dit type ook, en volgens de heer v. d. Berg abusievelijk, door een aantal zaadhandelaren Westlandse genoemd. De commissie kon zich tenslotte ermee verenigen, dat het fijne type Westlandse Herfst genoemd wordt en het grovere type Westlandse Winter. Deze terminologie is ontleend aan die bij prei. Het fijne type Westlandse boerenkool bereikt in de herfst zijn hoogtepunt, maar zijn de prijzen dan laag, dan laat men het gewas tot in de winter staan met het risico, dat bij een flinke vorst een groot deel verloren gaat, net als bij herfstprei. Het grovere type Westlandse bereikt zijn hoogtepunt voor gebruik pas in de winter en kan dan een vrij strenge vorst doorstaan (net als winterprei).

Van de 24 selecties, die in de proeven opgenomen waren, werden er 7 aanbevelenswaardig geacht, en wel 5 selecties in de groep Westlandse Herfst en 2 selecties in de groep Westlandse Winter.

In de groep Westlandse Herfst (reeds in de herfst fijngekroesd) waren dit:

Tabel IX: Aanbevolen selecties in Westlandse Herfst
(Volgorde alfabetisch naar herkomst).

Nummer	Naam van de selectie	Herkomst	
11	Soort Drijver	L. P. Duivestein,	Loosduinen
4	Westlandse winterharde, middelhoge fijngekrulde	C. W. Pannevis,	Delft
1	Westlandse of Amsterdamse halfhoge	Sluis & Groot,	Enkhuizen
21	Westlandse	A. R. Zwaan & Zn.,	Voorburg
16	Westlandse middelhoge *)	Rijk Zwaan,	Rotterdam

*) De laatste selectie werd tevens voor wintergebruik aanbevelenswaardig geacht. Hierbij dient echter opgemerkt te worden, dat de opbrengst van deze selectie na de winter minder is dan van de selecties in de groep Westlandse Winter. Tevens heeft ze in de winter aanmerkelijk meer last van rottende bladranden.

Tabel VIII. Samenvatting van de beoordelingscijfers door de Commissie.

Herfstbeoordelingen										Winterbeoordelingen						
No.	Uniformiteit	Kleur	Fijnheid	Dichtheid van de kop	Hoeveelheid blad	Gebruiks-waarde	Aantal beoordelingen	Aantal afkeuringen	No.	Winterhardheid	Fijnheid	Dichtheid van de kop	Hoeveelheid blad	Gebruiks-waarde	Aantal beoordelingen	Aantal afkeuringen
1	2.4	2.7	2.0	3.1	2.8	3.3	9	2	1	2.2	3.2	3.0	2.1	1.9	9	3
2	2.5	3.0	3.2	1.7	3.0	2.0	9	8	2	2.9	3.0	3.4	2.8	2.8	12	1
3	1.7	4.0	4.2	1.7	3.0	1.4	9	8	3	1.9	3.4	2.4	2.0	1.8	10	5
4	3.0	2.3	2.1	3.0	2.9	3.7	9	1	4	2.0	2.9	2.4	1.8	1.9	9	2
5	2.1	3.3	4.2	1.5	2.5	1.0	9	8	5	3.6	4.4	2.4	3.1	3.0	12	0
6	2.1	3.2	3.8	1.3	2.5	1.5	9	8	6	2.5	4.4	2.2	2.2	2.2	12	6
7	3.0	3.2	3.3	2.4	2.8	2.7	9	2	7	2.0	3.0	2.4	2.1	2.0	12	7
8	2.0	2.5	3.4	1.3	2.2	1.2	9	8	8	2.1	3.1	2.4	1.8	1.0	10	5
9	3.4	2.0	3.8	1.0	1.7	1.2	9	8	9	2.8	4.2	1.6	2.3	2.2	9	4
10	1.6	3.5	3.8	1.5	2.3	1.4	9	9	10	2.0	4.0	2.3	2.0	1.8	10	6
11	3.7	2.2	1.8	3.8	3.2	4.0	9	0	11	2.1	2.2	3.4	1.8	2.2	12	5
12	2.3	3.5	4.2	1.7	2.7	2.0	9	7	12	2.3	4.2	2.0	2.3	1.9	10	5
13	2.8	3.0	2.6	1.9	2.4	2.5	9	4	13	1.1	3.2	2.0	1.4	1.1	12	9
14	2.9	3.7	5.0	1.0	2.2	1.0	9	9	14	2.8	4.6	1.8	2.4	2.0	10	4
15	2.0	2.7	4.0	1.4	2.4	1.6	9	6	15	2.2	4.2	2.2	2.3	2.0	11	6
16	4.2	2.8	2.2	4.4	3.9	4.5	9	0	16	2.4	1.8	4.4	2.7	2.6	12	3
17	2.9	3.2	3.7	1.5	2.5	1.8	9	7	17	2.0	3.8	2.2	1.7	2.2	12	5
18	2.4	3.2	4.0	2.1	2.9	2.0	9	5	18	2.0	4.0	1.8	2.1	1.8	12	7
19	2.1	3.0	1.6	2.2	2.0	2.0	9	8	19	1.3	2.8	2.2	1.3	1.1	11	6
20	1.8	3.5	4.1	1.6	2.8	1.0	9	8	20	2.6	4.0	2.6	2.5	2.1	10	4
21	3.3	2.7	1.7	3.3	2.8	3.2	9	1	21	2.3	2.0	3.0	2.2	2.4	12	3
22	1.9	3.2	4.2	1.7	2.5	1.2	9	9	22	1.9	4.0	1.8	1.9	1.8	10	5
23	1.6	3.3	3.9	1.4	2.7	1.5	9	9	23	2.1	4.0	2.0	2.1	1.8	9	4
24	2.4	3.8	4.2	1.2	2.7	1.2	9	8	24	3.1	3.8	2.2	3.0	2.7	12	4

Legenda :

Uniformiteit } 1=zeer weinig uniform }
 } 5=zeer uniform

Kleur } 1=zeer licht }
 } 5=zeer donker

Fijnheid } 1=zeer fijn }
 } 5=zeer grof

Dichtheid v. d. kop } 1=zeer open }
 } 5=zeer dicht

Hoeveelheid blad } 1=zeer weinig blad }
 } 5=zeer veel blad

Gebruikswaarde } 1=zeer gering }
 } 5=zeer goed

Vorstresistente } 1=zeer gering }
 } 5=zeer goed

Andere eigenschappen als bij de Herfstbeoordelingen

In de groep Westlandse Winter (in de herfst vrij grof, maar in de winter fijner, winterhard) waren dit:

Tabel X: Aanbevolen selecties in Westlandse Winter.

Nummer	Naam van de selectie	Herkomst
2	Westlandse halfhoge winterharde	Jos Reyers, Zwijndrecht
5	Westlandse halfhoge fijngekrulde	Coöp. „West-Friesland”, Wijdenes

11. Korte beschrijving van de aanbevolen nummers

WESTLANDSE HERFST.

Nummer 11. Soort Drijver van L. P. Duivestein te Loosduinen.

Uniformiteit goed. Middelhoog. Kop vrij dicht. Bladsteel vrij kort. Kleur lichtgroen. Reeds in de herfst zeer fijn gekroesd. Matig winterhard. (Voor een afbeelding van no 11 zie men fig. 10.)

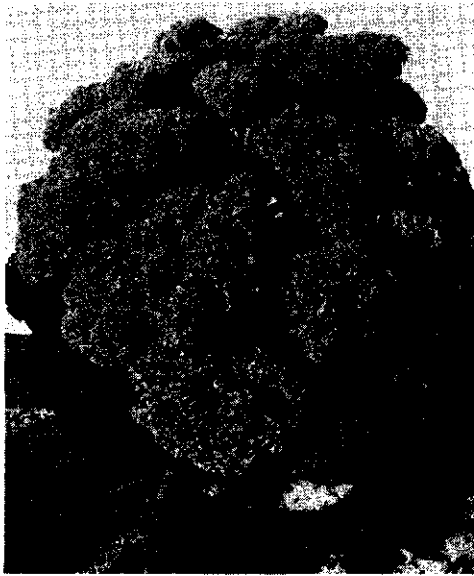

Fig. 20
no. 4.

Nummer 4. Westlandse winterharde, middelhoge, fijngekrulde van C. W. Pannevis te Delft.

Uniformiteit vrij goed. Middelhoog. Kop vrij dicht. Bladsteel vrij kort. Kleur lichtgroen — normaal groen. Reeds in de herfst fijngekroesd. Matig winterhard.

Fig. 21
no. 1.

Nummer 1. Westlandse of Amsterdamse halfhoge van Sluis en Groot te Enkhuizen.

Uniformiteit matig. Middelhoog. Kop vrij dicht. Bladsteel vrij kort. Kleur lichtgroen — normaal groen. Reeds in de herfst fijngekroesd. Matig winterhard.

Fig. 22
no. 21.

Nummer 21. Westlandse van A. R. Zwaan & Zoon te Voorburg.

Uniformiteit goed. Middelhoog. Kop vrij dicht. Bladsteel vrij kort. Kleur lichtgroen — normaal groen. Reeds in de herfst zeer fijngekroesd. Matig winterhard.

Fig. 23

Overzicht van no. 16, zie ook fig. 11.

Nummer 16. Westlandse middelhoge van Rijk Zwaan te Rotterdam. Uniformiteit zeer goed. Middelhoog. Kop dicht. Bladsteel kort. Kleur lichtgroen — normaal groen. Reeds in de herfst fijngekroesd. Matig — redelijk winterhard.

WESTLANDSE WINTER.

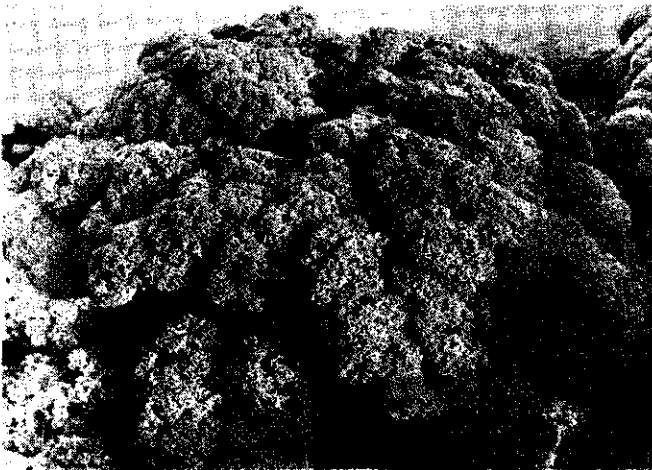

Fig. 24

no 2.

Nummer 2. Westlandse halfhoge winterharde van Jos Reyers te Zwijndrecht. Uniformiteit matig tot redelijk. Middelhoog. Kop is voor de winter vrij open, na de winter vrij dicht. Bladsteel vrij lang. Kleur groen met een matig sterke wasbedekking. In de herfst matig fijn gekroesd; na de winter vrij fijn gekroesd. Winterhardheid behoorlijk.

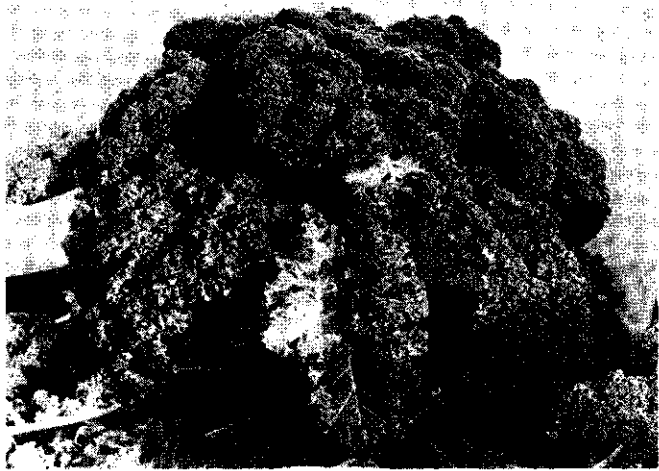

Fig. 25
no 5.

Nummer 5. Westlandse halfhoge fijngekrulde van de Coöp. „West-Friesland” te Wijdenes.

Uniformiteit matig. Vrij hoog. Kop in de herfst open; na de winter vrij open. Bladsteel lang. Kleur vrij donkergroen door de vrij sterke wasbedekking. In de herfst grofgekroesd; na de winter vrij grofgekroesd. Winterhardheid goed. Voor een afbeelding van no 5 zie men ook fig. 12.

12. De afgevoerde selecties

Nummer 3. Uniformiteit gering. Open kop. Grof. Geringe winterhardheid.

Nummer 6. Uniformiteit gering. Open kop. Grof. Matige winterhardheid.

Fig. 26
no 9.

Nummer 7. Uniformiteit redelijk. Vrij open kop. Vrij grof. Matige winterhardheid.

Door de enigszins spits toelopende bladeren niet behorend tot het Westlandse type.

Nummer 8. Uniformiteit gering. Open kop. Grof. Matige winterhardheid.

Nummer 9. Uniformiteit goed. Kop zeer open. Vrij goede winterhardheid. Kleur van het blad licht- tot geelgroen. Verschilt door de zeer open kop en de lichte kleur van de Westlandse Winter. Zie fig. 26.

Nummer 10. Uniformiteit gering. Open kop. Grof. Matig winterhard.

Nummer 12. Uniformiteit matig — redelijk. Open kop. Grof. Matig winterhard.

Nummer 13. Uniformiteit redelijk. Open kop. Vrij fijngekroesd blad. Stengel is opvallend kort, waardoor veel blad op de grond hangt.

Nummer 14. Uniformiteit redelijk. Kop zeer open. Zeer grof. Redelijk winterhard. Is geen Westlandse Winter, maar Winschoter.

Nummer 15. Uniformiteit matig. Open kop. Grof. Matig winterhard.

Nummer 17. Uniformiteit redelijk. Open kop. Vrij grof. Matig winterhard.

Nummer 18. Uniformiteit matig. Kop vrij open. Grof. Matig winterhard.

Nummer 19. Uniformiteit matig. Kop matig dicht. Zeer fijngekroesd. Niet winterhard. Is geen Westlandse Herfst maar Middelhoge Moskrul.

Nummer 20. Uniformiteit gering. Open kop. Grof. Winterhardheid redelijk. Ook na de winter echter te grof en te ongelijkmatig.

Nummer 22. Uniformiteit gering. Open kop. Grof. Winterhardheid gering.

Nummer 23. Uniformiteit zeer gering. Open kop. Vrij grof. Matig winterhard.

Nummer 24. Uniformiteit matig. Kop zeer open. Grof. Goed winterhard.

Hoewel deze selectie door de zeer open kop en de geringe kroezing zelfs niet in de groep Westlandse Winter thuishoorde, gingen in de Commissie toch stemmen op om dit nummer althans voorlopig aan te bevelen onder voorwaarde, dat de afwijkende grove planten eruit geselecteerd zouden worden. Toen de inzender voor de keus gesteld werd van een voorlopige aanbeveling of geen aanbeveling, koos hij de laatste, onder mededeling, dat het hem reeds opgevallen was, dat er in zijn selectie een aantal bastaarden voorkwamen, die aan kruisbestuiving met mergkool deden denken.

14. Samenvatting

Van de bestaande boerenkoolrassen is de groep, die onder de naam Westlandse in omloop is, de enige, die voor algemeen gebruik in Nederland in aanmerking komt. De practijkproeven zijn daarom alleen met selecties uit de Westlandse gehouden en de onderstaande conclusies gelden dan ook alleen binnen het ras Westlandse.

Bij de 24 selecties, die beproefd zijn, bestonden zeer grote onderlinge verschillen. De hoogte bijv. varieerde van 55,4 cm bij de laagste tot 86,3 cm bij de hoogste.

Er bleek een neiging te bestaan voor de combinatie hoog met grofgekroesd en voor de combinatie laag en fijngekroesd.

Eveneens gaan een lichtgroene kleur en fijngekroesd blad vaak samen, terwijl op enige uitzonderingen na de grove selecties donkerder van kleur waren. Tussen winterhardheid en grofgekroesdheid bleek een positieve correlatie te bestaan. De fijngekroesde selecties waren meestal minder winterhard.

Uit de correlaties winterhard-grofgekroesd en hoog-grofgekroesd volgt de correlatie winterhard-hoog.

De opbrengst van de fijngekroesde typen kan gemiddeld niet op tegen die van de grove typen. Dit geldt voor de oogst in de herfst en in versterkte mate voor de winteroogst.

Gezien de uiteenlopende eigenschappen van de fijngekroesde groep en de grofgekroesde groep in de Westlandse, heeft de Commissie het nodig geacht twee nieuwe rasnamen in te voeren, nl. Westlandse Herfst en Westlandse Winter.

Bij Westlandse Herfst worden de selecties ingedeeld, die in de herfst reeds fijngekroesd zijn en dan ook hun hoogtepunt bereiken.

Bij de Westlandse Winter worden de selecties ingedeeld, die in de herfst nog vrij grof zijn, maar in de winter fijner worden en dan pas hun grootste waarde voor consumptie krijgen. Deze selecties zijn behoorlijk winterhard.

De Commissie heeft 7 van de 24 selecties aanbevelenswaardig geacht en wel 5 in de groep Westlandse Herfst en 2 in de groep Westlandse Winter.

Voor de namen van de aanbevolen selecties zie men pag. 19 en 21.

MEDEDELINGEN 1)

VAN HET INSTITUUT VOOR DE VEREDELING VAN TUINBOUWGEWASSEN

1. Hubbeling, N. Vatbaarheid van stamslabonenrassen voor ziekten, welke met het zaai-zaad overgaan. 2e druk, Maart 1946	f 0,10
2. Banga, O. Onderzoek naar de cultuurwaarde van enige nieuwe tuinbonenrassen. September 1945	Uitverk. f 0,50
3. Banga, O. Sluitkoolproblemen in Amerika. September 1946	f 0,50
4. Algemene Veredelingsdagen 1946. Verslag van voordrachten en discussies. Maart 1947	f 0,50
5. Banga, O. Rassenkeuze en rassenveredeling bij groentegewassen in Oostenrijk. November 1947	Uitverk. f 0,25
6. Banga, O. Krotenstudies. Nov./Dec. 1947	f 0,25
I. Invloed van de zaaitijd op de productiviteit van de krotten.	
II. Invloed van de zaaitijd op de looftontwikkeling van krotten.	
7. Banga, O. De veredeling van de aardbei in de V. S. van Amerika. December 1947	f 0,60
8. Algemene Veredelingsdagen 1947. Verslag van voordrachten en discussies. Juli 1948	f 1,15
9. Banga, O. De veredeling van tuinbouwgewassen in de V. S. van Amerika. Juli 1948.	Uitverk. f 0,25
10. Banga, O. Krotenstudies. November 1948	f 0,25
III. Vernalisatie en devernalisatie van bieten.	
IV. Verschillen in schiet-neiging bij verschillende rassen en selecties van platte of ronde krotten.	
11. Algemene Veredelingsdagen 1948. Verslag van voordrachten en discussies. December 1948	f 1,05
12. Banga, O. Het kweken van nieuwe vruchtboomonderstammen in Engeland. Maart 1949	f 0,20
13. Banga, O. en Hester G. Kronenberg. Teelt en veredeling van aardbeien in België. Juni 1949	f 0,20
14. Banga, O. Krotenstudies. Juli 1949	f 0,50
V. De inwendige vleeskleur van krotten. Haar beoordeling bij rassenvergelijking en selectiewerk.	
15. Andeweg, J. M. Veredelingsdoeleinden en -resultaten bij de tomaat. September 1949	f 0,20
16. Hubbeling, N. Veredelingsdoeleinden bij slabonen. September 1949	f 0,20
17. Algemene Veredelingsdagen 1949. Verslag van voordrachten en discussies. Mei 1950	f 1,40
18. Zeventien korte artikelen voor boomkwekers. Juni 1950	Uitverkocht
19. Banga, O. Krotenstudies. September 1950	f 1,50
VI. De invloed van het loof op de groeisnelheid van de knol.	
VII. Classificatie van platte en ronde krotten naar knolindex, niveau van loofprestatie en groeisnelheid.	
20. Andeweg, J. M. en M. Keuls. Practijkproeven tomaten 1948—1949. October 1950	f 0,75
21. Banga, O. Krotenstudies. November 1950. VIII. Veredelingsmethodiek bij de rode biet	f 0,25
22. Kronenberg, H. G. Teelt en veredeling van fruitgewassen in Zwitserland. December 1950	f 0,25
23. Banga, O. en J. Sneep. Veredeling van tuinbouwgewassen in Denemarken. December 1950	f 0,25
24. Floor, J. Het enten van noten. Januari 1951	f 0,35
25. Floor, J. De vermeerdering van onderstammen voor fruitgewassen. Augustus 1951	f 0,75
26. Banga, O. Bescherming van de kwekerseigendom. September 1951	f 0,40
27. Sneep, J. Selectie op het juiste tijdstip. September 1951	f 0,35
28. Floor, J. Onderstammenonderzoek. September 1951	f 0,40
29. Gerritsen, C. J. Walnutenteelt. September 1951	f 0,45
30. Kronenberg, H. G. (I.V.T.) en H. J. de Fluiter (I.P.O.). Resistentie van frambozen tegen de grote frambozenluis Amphorophora rubi Kalt. October 1951	f 0,40
31. Sneep, J. De betekenis van de andromonoecische planten voor de veredeling van Asparagus officinalis L. November 1951	f 0,35
32. Algemene Veredelingsdagen 1951. Verslag van voordrachten en discussies. Maart 1952	f 2,50
33. Banga, O. Protection of the breeder's work. April 1952	f 0,45
34. Sonnaville, P. de. De mirabellenteelt. April 1952	f 0,40
35. Kronenberg, Hester G. Nieuwe aardbeirassen in West-Europa. Juni 1952	f 0,35
36. Hofstra, R. en M. Keuls. Onderzoek naar de opbrengst van nicotine van Nicotiana rustica (L.) over de jaren 1949—1950. Juli 1952	f 1,50
37. Banga, O. en M. Keuls. Practijkproeven wortelen Amsterdamse Bak 1949—1950. Juli 1952	f 1,25
38. Banga, O. en M. Keuls. Practijkproeven zomerwortelen 1949—1950. Juli 1952	f 0,30
39. Kronenberg, H. G. Veredelingswerk met de aardbei op het I.V.T. October 1952	f 0,50
40. Floor, J. Proeven met vermeerdering door entekken. October 1952	f 1,25
41. Banga, O. Some factors in the growth rate of red garden beets. November 1952	f 0,45
42. Sneep, J. Practijkproeven met Westlandse Boerenkool 1949—1950 en 1950—1951	f 1,—

PERSBERICHTEN UITSLAGEN PRACTJKPROEVEN

18-1-'50. Uitslag Practijkproeven Tomaten 1948 en 1949.	} zijn geplaatst in diverse tuinbouwbladen.
10-3-'50. Uitslag Practijkproeven Wortel Berlikumer 1949.	
4-10-'50. Uitslag Practijkproeven Tuinbonen 1949 en 1950.	
29-11-'50. Uitslag Practijkproeven Bak- en Zomerwortelen 1949 en 1950.	
29-11-'50. Uitslag Practijkproeven Flatronde en Ronde Krotten 1949 en 1950.	
12-12-'50. Uitslag Practijkproeven Fronkbonen 1950.	
21-3-'51. Uitslag Practijkproeven Westlandse Boerenkool 1949—1950 en 1950—1951	
3-9-'51. Uitslag Practijkproeven Spitskool 1949—1950 en 1950—1951.	
7-12-'51. Uitslag Practijkproeven Flakkeze Winterwortel 1950 en 1951.	
23-1-'52. Uitslag Practijkproeven Vroege en Herfst Rodekool 1950 en 1951.	
31-3-'52. Uitslag Practijkproeven Spruitkool 1950—1951 en 1951—1952.	
4-11-'52. Uitslag Practijkproeven Ronde Rode Radijs 1951 en 1952.	
11-11-'52. Uitslag Practijkproeven Vroege Rijspeulen 1951 en 1952.	
25-11-'52. Uitslag Practijkproeven Lange Krotten 1951 en 1952.	